

**Cossos il·limitats,  
plaers infinits.  
Claus reflexives per a  
l'educació sexual (III)**

**Redacció:** Clara Martínez Hernández

**Revisió:** sexualitats - educació sexual feminista

**Edita:** SIDA STUDI

**Any:** 2019



Aquest document és possible gràcies al treball col·laboratiu de totes les persones que conformen l'equip de SIDA STUDI.

[www.sidastudi.org](http://www.sidastudi.org) / [salutsexual.sidastudi.org](http://salutsexual.sidastudi.org)



## Presentació:

El present capítol pertany a la col·lecció “Claus reflexives per a l'educació sexual” i se centra en l'abordatge de l'educació sexual des de la perspectiva de la diversitat funcional. Conscients que històricament i avui dia, la societat exclou a les persones amb diversitat funcional del món de la sexualitat, des de la nostra entitat volem compartir reflexions i claus pedagògiques que esperem puguin facilitar una educació sexual per a totes.

Les reflexions i les claus pedagògiques que presentem a continuació, provenen dels activismes de la diversitat funcional que, en els últims anys, han aconseguit situar la cruïlla sexualitat i diversitat funcional en els debats de l'opinió pública, no sols combatent la vulneració sistemàtica dels drets sexuals, sinó generant també importants i valuoses aportacions entorn de les sexualitats. Inspirant-nos en aquests activismes, en lloc de preguntar-nos què podem fer per la sexualitat de les persones amb diversitat funcional, el nostre punt de partida és què pot aportar-nos la realitat de la diversitat funcional a la reflexió sobre les nostres sexualitats.

### Què aporta la perspectiva de la diversitat funcional a l'educació sexual?

- Ressalta la importància de **la sexualitat com a motor del desenvolupament personal, indispensable per a gaudir d'una vida plena**, i s'oposa a una concepció reduïda de la sexualitat com a procés fisiològic.
- Ens proposa **un ventall infinit de plaers** que impliquen tot el cos (fins i tot a vegades, més enllà dels límits corporals implicant, per exemple, la cadira de rodes, la pròtesi, les joguines, etc.) que posa en escac una sexualitat focalitzada en els genitals i centrada en el coït.
- **Traça aliances amb altres cossos i amb altres sexualitats** excloses de la norma heterosexual i el binarisme (persones intersex, trans\* i persones amb identitats dissidents excloses de la sexualitat dominant).
- Aprofundeix en l'anàlisi dels mandats de gènere en l'àmbit de la sexualitat, visibilitzant **com el capacitisme amplifica el masclisme i viceversa**.
- Genera nous referents que combaten la normativitat corporal i els cànons de bellesa, **defensant tots els cossos com a cossos desitjables i que desitgen**.
- Davant una sexualitat atlètica i enfocada a l'orgasme, ens proposa una visió de la sexualitat com a procés carregat de **significats i experiències sensorials**.
- Qüestiona **la construcció social del desig**, incitant-nos a abandonar la nostra zona de confort. Ens convida a habitar la nostra sexualitat amb més imaginació i des de nous camins creatius.
- Estimula la reflexió sobre la importància crucial que tenen la construcció de **vincles íntims i l'expressió d'afectes** en les nostres vides.
- Qüestiona la ficció de la normalitat i l'autosuficiència, mostrant **la vulnerabilitat** com a element comú que ens uneix a totes les persones, des del qual també és possible construir **agència i apoderament** en relació amb les nostres sexualitats.
- S'oposa a la construcció de jerarquies socials entre els cossos per a **democratitzar la sexualitat**, des d'una perspectiva més justa, més horitzontal i més diversa.

## Qüestions prèvies: diversitat funcional i capacitisme

La “discapacitat”, com el “gènere” o la “raça”, és una construcció social. La concepció de les persones amb diversitat funcional com a discapacitades, menys capaces o no capaces, constitueix l'origen de l'exclusió i la discriminació de les persones que no encaixen en els paràmetres corporals considerats “normals” per la societat.

La fórmula “diversitat funcional” s'ajusta molt més a una realitat en la qual una persona funciona de manera diferent o diversa de la majoria de les persones, encara que a vegades, la societat no ho posi gens fàcil. Per exemple, per ballar, una persona pot utilitzar la seva cadira de rodes mentre que unes altres utilitzaran les seves cames; per a comunicar-se, les persones sordes utilitzen els ulls i els signes mentre que les oïdores ho fan amb la veu i l'oïda.

Per a trencar amb la lògica jeràrquica, entre les persones preferim emprar el terme “diversitat funcional”<sup>1</sup>, en lloc del terme “discapacitat” que ens remet, per la seva càrrega negativa, al capacitisme. El capacitisme podríem definir-ho com el conjunt d'idees, actituds i discursos que permeten, legitimen i justifiquen les diferents formes de violències, desigualtat i discriminació que sofreixen les persones amb diversitat funcional pel fet de no ajustar-se a les característiques corporals que marca la norma social. El capacitisme és, per tant, una forma de discriminació ideològica i material. Engloba els prejudicis i els estereotips que porten a menysprear a les persones amb diversitat funcional, però es plasma també en les lleis, en l'educació, en el món laboral, en l'urbanisme i un llarg etcètera.

El capacitisme provoca que actes injustos de vulneració de drets s'entenguin com a accions justificades, és a dir, normalitza les violències i accepta l'abús. Com s'explicarà en el pròxim apartat, el capacitisme naturalitza l'exclusió de les persones amb diversitat funcional de la sexualitat en general i la vulneració dels drets sexuals en particular.

Considerar a les persones amb diversitat funcional titulars de drets implica deixar de concebre-les com a portadores d'un “problema” individual i reconèixer que la majoria de les limitacions a les quals s'enfronten estan vinculades a processos econòmics, socials i culturals, arrelats al capacitisme, que han convertit les diferències físiques i/o psicològiques en un motiu per a considerar-les ciutadanes de segona.

## De l'exclusió del món de la sexualitat

Com s'ha comentat, les principals causes de l'exclusió sexual de les persones amb diversitat funcional són socials. Tradicionalment, la societat ha ignorat la sexualitat de les persones amb diversitat funcional. Les barreres d'un imaginari social que infantilitza, asexualitza i nega la sexualitat de les persones amb diversitat, dificulta greument el desenvolupament de les seves sexualitats.

---

<sup>1</sup> Seguint la línia dels activismes de la diversitat funcional, amb aquest terme englobem diferents diversitats: la motora o física, la cognitiva o intel·lectual, la sensorial i la relativa a experiències de salut mental

Els estereotips sobre la sexualitat de les persones amb diversitat funcional generen conductes discriminatòries concretes que impliquen conseqüències negatives per a les seves vides i vulneren els seus drets sexuals. Davant la creença que una persona amb diversitat funcional manca de sexualitat, no se li proposarà una cita, no se li lliuraran preservatius ni altres mètodes per a la cura de la seva salut sexual, ni se li ensenyarà educació sexual, així com tampoc es pensarà a fer accessible un hotel o un allotjament, un espai d'intimitat, no es facilitaran joguines sexuals, ni es proposarà l'assistència sexual per a garantir l'accés al propi cos, per nomenar algunes qüestions.

A vegades els estereotips sobre les sexualitats de les persones amb diversitat funcional poden resultar molt contradictoris entre si. Per exemple, pensar que totes les persones amb diversitat funcional són asexuals, és un prejudici tan instal·lat en l'imaginari col·lectiu com el que fa referència a una sexualitat desenfrenada, intensa i incontrolable vinculada sobretot a persones amb diversitat intel·lectual o cognitiva. Aquests dos prejudicis operen de la mateixa manera, retallant els drets de les persones que són objecte de la discriminació.

Hem de tenir molt clar que els drets sexuals són universals i que estem obligades legal, i sobretot èticament, a garantir-los i promoure'ls. La sexualitat és el motor més potent del creixement personal, del desenvolupament de la pròpia personalitat i de les relacions socials. Com a tal, hauria de ser central i no secundari en l'acompanyament i suports socials per a les persones amb diversitat funcional. La superació dels mites, tabús i falses creences passa per assumir llavors que estem davant persones que, com qualsevol altra, són mereixedores de prendre les seves pròpies decisions sobre les seves vides, inclosa la sexualitat.

En el següent quadre recollim alguns dels mites que sustenten aquest imaginari.

**“Les persones amb diversitat funcional són asexuals: no tenen desitjos, no els interessa la sexualitat. No necessiten tenir relacions sexuals, només necessiten afecte”.** La sexualitat és tan important per a les persones amb diversitat funcional com per a qualsevol persona. Per què hauria de ser diferent? En tot cas és només la persona interessada qui pot determinar el que necessita. La imatge, entre ingènua i angelical, nega el dret a la sexualitat, a expressar desitjos i a la llibertat sexual fonamentals per al desenvolupament personal i la qualitat de vida. Les persones amb diversitat funcional pensen en la seva sexualitat i l'exerceixen. El que succeeix és que carreguen amb tants tabús que a vegades s'enfronten a molts obstacles. Això les porta, en nombroses ocasions, a exercir les seves sexualitats de manera clandestina, amb poca informació i amb poques estratègies de negociació i de cura, i tot això pot posar en risc la seva salut sexual.

**“Les persones amb diversitat funcional tenen una sexualitat irrefrenable”.** Aquest mite és la contradiu a l'anterior. En general s'atribueix a persones amb diversitat intel·lectual o cognitiva, i manca de manteniment real. En moltes ocasions, es visualitza com a pervers qualsevol acostament a la sexualitat.

**“Les persones amb diversitat funcional no són desitjables ni atractives”.** Aquesta afirmació està fortament influïda pel model hegemònic de bellesa. Treballar en la desconstrucció d'aquests estereotips és beneficiós per a tota la societat ja que gairebé cap persona respon al model que es considera desitjable. El permanent intent de respondre a l'ideal de bellesa porta a sistemàtiques situacions d'insatisfacció i frustració.

**“Les persones amb diversitat funcional no poden concretar relacions normals”.**

Aquesta creença sol referir-se a la idea que cap persona amb diversitat motora pot “concretar” un coit o penetració, donant per suposat que aquesta seria l'única manera de consumir una relació sexual. Totes les persones poden utilitzar el conjunt del seu cos com a òrgan proveïdor i donant de plaer. Modificar aquests models obre un camp ampli de possibilitats. De totes maneres, i encara que hàgim d'interpel·lar el model de “normalitat”, la veritat és que moltes persones amb diversitat motora realitzen pràctiques de penetració anal o vaginal.

**“Les dues persones que formen una parella han de tenir diversitat funcional”.**

Habitualment, se sosté que quan una persona sense diversitat funcional s'acosta a una persona amb diversitat ho fa amb la finalitat d'abusar d'ella, treure algun tipus de profit. En molts casos, a més, l'acostament és objecte de burles i comentaris desqualificants. Aquestes idees poden condicionar tant a les persones amb diversitat funcional com a aquelles que se senten atretes per elles.

**“No poden o no han de tenir fills/es”.** La realitat és que, mentre una persona tingui la capacitat d'afillar a algú (protegir-lo i prendre les decisions que siguin positives per al seu benestar, sigui amb suport o sense), es troba en condicions de tenir fills/es i ningú ha de decidir per sobre de la seva voluntat, tal com succeeix amb la resta de les persones.

**“Les persones amb diversitat funcional no poden ser objecte d'abús”.** Aquesta idea engloba almenys dos prejudicis errats. Un és el prejudici de creure que les persones amb diversitat són menys atractives i/o desitjables. En veritat, totes les persones, amb diversitat funcional o sense ella, poden ser objectes de desig. Però, a més, hi ha un altre prejudici que s'articula amb aquest: és el que relaciona la situació de violència sexual amb el desig cap a algú, quan el que està en joc és l'exercici de poder i el sotmetiment de la víctima. Les persones amb diversitat funcional són objecte d'agressions sexuals (tipificades en el codi penal com a abús) perquè, igual que altres persones, es troben moltes vegades en relacions jeràrquiques on altres tenen poder sobre elles.

**“Les persones amb diversitat funcional són sempre objecte d'abús”.** Aquí ens trobem novament davant un prejudici contradictori. Aquesta idea no reconeix a qui tenen alguna diversitat com a persones, sinó com a objectes de manipulació: algú impossibilitat d'entaular una genuïna relació d'atracció i respecte mutu en la qual les persones decideixin estar juntes per voluntat pròpia.

**“Les persones institucionalitzades no han de tenir relacions sexuals”.** El fet que en la majoria de les institucions no estiguin previstos llocs d'intimitat per a qui hi viu, suposa una greu vulneració de drets. Per a les persones residents en institucions, viure una sexualitat digna és possible en altres condicions i és responsabilitat de les institucions preveure-ho, modificant els paradigmes instal·lats i incorporant una mirada que tingui com a eix als drets humans. La dificultat no està, clarament, originada en l'absència de desig i possibilitat de les persones amb diversitat per a viure una sexualitat plena. Actualment, molt pocs centres tenen un pla de treball o protocol sobre l'abordatge de la sexualitat, no es facilita informació ni es desenvolupen activitats educatives. Mentre no s'instauri un model de vida independent qualsevol tipus de centre, residencial o diürn, disposa de diverses possibilitats com la realització de protocols de gestió de la promoció de la salut sexual o incorporar la promoció dels Drets Sexuals en la Planificació Centrada en la Persona (PCP).

## Per una educació sexual comprensiva

El propòsit de l'educació sexual és acompanyar a les persones en el procés d'aprenentatge de presa de decisions sobre les seves sexualitats. Considerem que l'objectiu prioritari de l'educació sexual és la maduració personal, l'autoconeixement i el desenvolupament d'habilitats per construir vincles igualitaris i per disposar de la pròpia vida. Aquestes intencions són comunes per totes les persones amb les quals treballem, diverses funcionals o no. Com a professionals tindrem en compte el context d'intervenció, les necessitats de les persones amb les quals treballem i les metodologies més convenients per al grup. Aquestes premisses hauríem de tenir-les sempre en compte per a qualsevol grup de persones al qual ens dirigim. És responsabilitat de les professionals trobar els recursos pedagògics sobre salut sexual que millor s'adaptin a cada persona i promoure les estratègies de cura de la salut sexual que millor s'adaptin a les vivències de cada persona i al seu context<sup>2</sup>.

L'essencial és retornar a les persones amb diversitat funcional el dret a viure la sexualitat. Així l'educació sexual de les persones amb diversitat funcional ha de contemplar també les possibilitats en la seva vida sexual i afectiva, treballant per al seu empoderament i la seva autonomia. Per això, és essencial generar processos d'empoderament en general, i en particular sobre la sexualitat.

L'autonomia representa la pedra angular dels drets sexuals i facilitar el seu exercici és, com s'ha comentat, un dels propòsits principals de l'educació sexual. Per això considerem que l'educació sexual per a les persones amb diversitat funcional ha d'anar d'acord amb un treball comunitari que fomenti de manera global la presa de decisions i l'autonomia personal. L'única manera de tenir una vida sexual plena és tenint una autopercepció positiva del cos i una vida social rica i complexa, per això les intervencions en promoció de la salut sexual han d'anar d'acord amb una aposta per a promoure la vida independent.

En aquest sentit, hem de qüestionar-nos tant la sobreprotecció, com la hipoprotecció dels drets, que sovint sofreixen les persones amb diversitat funcional. La falta de protecció es tradueix en què sovint les famílies i les escoles no transmeten la sexualitat com una cosa inherent a l'ésser humà i imprescindible com a dret i qualitat de vida sinó que, contràriament, és una qüestió que genera por i incomoditat. El resultat és la sistemàtica vulneració dels drets: es nega el dret al plaer, a expressar els afectes, a la intimitat, a la privacitat, a la informació, i un llarg etcètera.

La falta d'educació sexual i la falta d'oportunitats per a aprendre a relacionar-se sexual i afectivament augmenten la vulnerabilitat de les persones davant, per exemple, les infeccions de transmissió sexual, els embarassos no planificats i les violències sexuals. També pot generar efectes negatius com conflictes entre els desitjos i les normes socials, frustracions, repressió; en definitiva, impedeix un desenvolupament adequat i lliure de la sexualitat i de la pròpia vida.

---

<sup>2</sup>A la Zona Pedagògica Diversitat Funcional de la web de SIDA STUDI pots trobar diferents seleccions de recursos pedagògics i materials). <Disponible en: <http://salutsexual.sidastudi.org/ca/zonapedagogica/diversidad-funcional> >

## El cos és la solució i no el problema

Les persones amb diversitat funcional no tenen particularitats sexuals, no més que qualsevol persona, viuen les seves sexualitats amb majors o menors dificultats i quan aquestes dificultats sorgeixen, moltes vegades estan més vinculades a l'entorn social que no a la condició de la persona. Tenint compte els possibles processos d'interiorització i naturalització de l'opressió capacitista, hem de tractar de facilitar espais on demostrar que no s'ha de renunciar al dret a una sexualitat digna, ni a l'expressió dels afectes i els desitjos.

La construcció social de la discapacitat ens fa pensar alguns cossos, com cossos erronis, amb mancances i limitacions, la qual cosa té unes conseqüències profundes que travessen les vides de les persones amb diversitat funcional. Des dels moviments de la diversitat funcional es postula que el cos (individual) no és el problema (social), tant és així que el mateix cos pot ser un territori des del qual construir la solució. Per trencar amb les dinàmiques infantilitzadores que naturalitzen les situacions de dependència, s'aposta per la visibilització dels cossos amb diversitat funcional com a cossos sexuats, amb desitjos i desitjables<sup>3</sup>.

Els moviments de la diversitat funcional han pivotat sobre un element central: la resistència davant la imposició d'una destinació marcada per una anatomia concreta. Així, s'ha entès el cos com un focus principal de resistència<sup>4</sup>. En aquest sentit una gran estratègia pot ser emprar metodologies educatives que posin el cos al centre de la intervenció i treballar des de la idea que tots els cossos són fonts de gaudi, plaer i alegries. Així doncs, dinàmiques grupals encaminades a (re)apropiar-se del cos, a buscar diverses maneres de sentir plaers, a compartir desitjos i fantasies, poden ser maneres alegres de combatre la repressió i l'espoli de la sexualitat que el capacitisme imposa. Idees tan simples com lliscar suaument un pinzell pel propi cos o recórrer-lo amb un retolador per a traçar un mapa amb les zones que ens donen gust, faciliten la connexió amb el plaer. Si a això li afegim premisses de negociació (límits, consentiment, respecte, comunicació, etc.), podem generar aprenentatges valuosos per als contactes íntims.

---

<sup>3</sup> Un gran exemple de la visibilització és *Yes we fuck!* un documental que aborda la sexualitat en persones amb diversitat funcional a través de sis històries reals que mostren que el sexe és patrimoni de totes les persones. Trencar amb el binomi dependència-infantilització mitjançant l'ús d'imatges explícites que presenten a les persones amb diversitat funcional com a éssers sexuals i sexuats i com a cossos desitjants i desitjables. <Disponible a: <http://salutsexual.sidastudi.org/ca/registro/a53b7fb35fd89d93015fd7ca3002c> >

<sup>4</sup> Fruit d'aquesta resistència neix la reivindicació de l'assistència sexual: un tipus de treball sexual que consisteix a secundar per a poder accedir sexualment al propi cos o al d'una parella. La persona assistida decideix com rep suport, aquesta és la seva forma d'autonomia per a explorar el seu cos, per a masturbar-se, per a viure la seva sexualitat. No totes les persones amb diversitat funcional necessiten assistència sexual, només aquelles que la seva autonomia i les seves pròpies decisions passen per les mans d'una altra persona. En el cas de la diversitat intel·lectual, la persona tutora es responsabilitza d'establir amb assistent i assistida el protocol per a determinar què pot decidir la persona amb diversitat intel·lectual per si mateixa, què decideix amb suport i què no decideix.



## Com abordem el gènere?

És interessant detenir-nos a reflexionar sobre com els estereotips i mandats de gènere afecten les persones amb diversitat funcional i no donar per fet que segueixen els mateixos mecanismes que per la resta de les persones. Com explicarem a continuació, en moltes ocasions els mandats de gènere no afecten de la mateixa forma a les persones amb diversitat funcional que a les persones sense diversitat. Això no implica que no hàgim d'incorporar la perspectiva de gènere en les nostres intervencions d'educació sexual, sempre és convenient, però hem de tenir en compte que els mandats, estereotips i rols de gènere funcionen de manera diferent per la seva connexió amb el capacitisme. En aquest sentit, activistes com Antonio Centeno aporten reflexions interessants per repensar la construcció de la identitat masculina. Si la identitat masculina es construeix a partir d'un cos fort, valent, potent i vigorós que competeix per l'espai públic, d'una sexualitat fal·lucèntrica i d'una contenció d'allò emocional, com encaixa la diversitat funcional en aquesta l'hegemonia?, un home amb diversitat funcional pot ser referent de masculinitat?, quins malestars es deriven per als homes amb diversitat funcional d'un model de masculinitat tan rígid? Elements com assumir la vulnerabilitat, la fragilitat del cos, la dimensió comunitària de les cures, viure unes sexualitats menys normatives, són claus per el procés de desconstrucció de la masculinitat hegemònica; la diversitat funcional precisament pot ser una porta per a obrir aquest camí.

Altres activistes de la diversitat funcional, com Asun Pie i Andrea García Santesmases, assenyalen que molts rols associats a la feminitat com la maternitat, les cures, la sensualitat i la sexualització del cos són precisament els que les dones amb diversitat funcional tenen negats. Aquests exemples mostren com els mecanismes d'opressió que sofreixen les dones amb diversitat funcional són més complexos que el mer resultat de sumar desigualtat de gènere i capacitisme. Entendre aquesta complexitat ens permetrà posar en marxa estratègies educatives més pertinents i visibilitzar les violències específiques que sofreixen les dones amb diversitat funcional.

La intersecció dona-diversitat funcional ens parla d'una major exposició a les desigualtats socials i violències masclistes, "segueix uns mecanismes particulars que la diferència de la violència que sofreixen les dones en general. Es tracta d'una violència invisible i invisibilitzada, que esdevé majoritàriament en l'àmbit domèstic, residencial i mèdic"<sup>5</sup>. La persistència de certs imaginaris com poden ser la naturalització del desig masculí o la supeditació de la dona a l'aspecte físic, es combinen amb la negació o repressió de la sexualitat en les dones amb diversitat funcional. El silenci amb el qual l'entorn sovint (no) afronta el tema se sol conduir per la via de la sobreprotecció, que es pot materialitzar tant en la negació de la seva sexualitat (infantilització, dessexualització), com en la repressió o aïllament de qualsevol manifestació eròtica. Aquest buit de coneixement no combat, sinó que facilita la violència sexual que sovint també cau en el sac del silenci. No podem deixar d'assenyalar violències masclistes

---

<sup>5</sup> GARCÍA-SANTESMASES FERNÁNDEZ, Andrea; PIÉ BALAGUER, Asun (2016). *Las eternas olvidadas: violencia y (micro)resistencias en las vidas de mujeres con diversidad funcional*. <Disponible a <http://www.fes-sociologia.com/files/congress/12/papers/2911.pdf>>

específiques com l'esterilització forçada o l'avortament coercitiu<sup>6</sup> que vulneren especialment els drets d'aquestes dones.

No obstant això, per facilitar processos d'empoderament i agència en relació amb la sexualitat, hem d'anar amb compte en les nostres intervencions de no reproduir l'estereotip que les situa com a víctimes passives. Una eina valuosa seria per exemple, generar un espai de reflexió grupal on compartir els mecanismes de contestació i resistència que han posat en marxa al llarg de les seves vides enfront de les violències masclistes i capacitistes. Una altra via podria ser propiciar espais on les persones participants siguin les protagonistes actives en la reivindicació dels seus drets sexuals. Aquest tipus d'espais des de l'experiència encarnada, entre iguals i reivindicatius poden generar fortaleses per resistir les violències quotidianes i posar en marxa estratègies de contestació i re(a)propiació de les seves sexualitats i les seves vides.

## Diversitat sexual

La discriminació de les persones LGTBI unida a les dificultats comentades anteriorment sobre el reconeixement, l'educació i l'atenció de la sexualitat de les persones amb diversitat funcional, situa a les persones LGTBI que presenten alguna diversitat en un escenari de possible vulneració de drets. A això, se suma la falta de coneixement sobre la diversitat sexual i de gènere, i especialment amb interacció a la diversitat funcional. Respecte a la preferència sexual, com expliquem al capítol "El plaer de trencar la norma"<sup>7</sup>, de manera general, es pressuposa que totes les persones són heterosexuales, això és l'expectativa d'heterosexualitat de la qual tampoc s'escapen les persones amb diversitat funcional. En el cas de la diversitat funcional, l'heteronorma actua encara en major mesura perquè si en general se'ls demana a les persones amb diversitat funcional reprimir o controlar els seus desitjos, els processos d'assumpció de la pròpia identitat, "sortir de l'armari" o relacionar-se sexual i afectivament resulten més dificultosos. L'homosexualitat en l'àmbit de la diversitat funcional té els seus propis mites, entre ells el que assegura hi ha més persones homosexuals. "El sentit comú porta a pensar que no ha d'haver-hi excepcions i que el percentatge de gais i de lesbianes ha de ser molt similar entre elles i la resta de la societat. Ara bé, és possible que s'observin més conductes i manifestacions eròtiques entre persones del mateix sexe. Aquestes, com vam veure, poden estar vinculades o no a una orientació sexual homosexual o bisexual, de la mateixa manera que persones que mai hagin tingut una conducta homosexual (perquè no han tingut oportunitat, per repressió per part del seu entorn, etc.) efectivament aquesta sigui la seva orientació sexual"<sup>8</sup>.

---

<sup>6</sup> Si vols ampliar informació sobre aquesta temàtica pots consultar l'apartat "Dret a viure una vida lliure de violències masclistes" de la zona pedagògica de diversitat funcional de la pàgina salut sexual de SIDA STUDI. <Disponible en: <http://salutsexual.sidastudi.org/ca/zonapedagogica-grupos/DERECHOS/zonapedagogica-grupo/161214-4>>

<sup>7</sup> SIDA STUDI (2018) *El plaer de trencar la norma*. Barcelona : SIDA STUDI <Disponible a: <http://salutsexual.sidastudi.org/ca/registro/a53b7fb3673c3a9f016760ce9b1200a7> >

<sup>8</sup> PARRA ABAÚNZA, Noemí; OLIVA, Moisés (2014) *Sexualidades diversas: manual para atención de la diversidad sexual en las personas con discapacidad intelectual o del desarrollo*. [S.l.] : FEAPS. Canarias < Disponible a: [https://sid.usal.es/docs/F8/FDO27071/Sexualidades\\_Diversas.pdf](https://sid.usal.es/docs/F8/FDO27071/Sexualidades_Diversas.pdf)>

## Qüestions metodològiques

Com hem comentat, l'educació sexual per a persones amb diversitat funcional no té per què ser especial o específica. Els objectius han de ser els mateixos per a totes les persones: promoure estratègies per a la presa de decisions sobre la sexualitat i per a la cura de la salut. Com per a qualsevol altra intervenció grupal, el fonamental perquè les nostres accions generin aprenentatges significatius és adaptar-nos al context i a les necessitats de les persones que conformen el grup. Abans de llançar-nos a desenvolupar activitats d'educació sexual, és pertinent reflexionar prèviament sobre la nostra pròpia sexualitat, sobre com ens afecten els mites i les falses creences de la sexualitat hegemònica<sup>9</sup> i els estereotips capacitistes.

Una vegada realitzat aquest exercici de reflexió indispensable per a abordar l'educació sexual, a les nostres intervencions hem d'anar amb compte per a no reproduir l'imaginari social del drama personal associat a la diversitat funcional. Per això, evitem caure en el paternalisme i fomentar intervencions que facilitin processos d'agència i l'empoderament per part de les persones que conformen el grup. Canviar la manera de conceptualitzar la diferència, començant a concebre-la com una forma diversa de funcionar, discriminada, sí, però no essencialment pitjor, deficitària o negativa, resulta clau per generar processos d'empoderament i reapropiació de les sexualitats.

Obrir espais on les persones amb diversitat funcional puguin ser les protagonistes de la reivindicació dels seus drets sexuals i de les seves decisions sobre les seves sexualitats genera processos que afavoreixen la resiliència i l'agència. Així, per exemple, com hem comentat anteriorment fugirem de l'estereotip que conceptualitza a les dones amb diversitat funcional com a víctimes passives, propiciant espais destinats a l'intercanvi d'estratègies de resistència quotidiana que aquestes dones han desenvolupat al llarg de les seves vides.

Per promocionar els drets sexuals de les persones amb diversitat funcional poden ser útils les recomanacions següents:

- Informar sobre els **drets sexuals** per generar processos de presa de consciència que facilitin l'exercici d'aquests. És convenient posar l'èmfasi en el dret al plaer, en l'expressió de la sexualitat, en la privacitat, en la intimitat i en el dret a llibertat sexual.
- Facilitar processos **d'aprenentatge col·lectiu** perquè les persones puguin prendre decisions sobre les seves sexualitats de forma més lliure, és a dir, afavorint l'autonomia.
- Visibilitzar **referents potents** que generin una transformació en la manera de mirar, de veure, d'entendre la diversitat funcional i la sexualitat.
- Per contrarestar l'imaginari social del “cos erroni” proposem metodologies que posin el cos al centre. En aquest sentit, poden ser unes eines útils:
  - **Les dinàmiques corporals** que facilitin la trobada, la reconciliació amb el propi cos,

---

<sup>9</sup> Pots trobar més informació sobre aquest aspecte a SIDA STUDI (2018) *D'infondre la por a difondre plaers*. Barcelona: SIDA STUDI <Disponible a: <http://salutsexual.sidastudi.org/ca/registro/a53b7fb366caf88a016707eb1e0900a6>

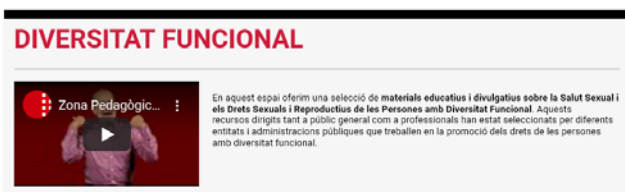
l'experiència sensorial, el plaer, etc.

- **Els role-play:** exercicis que mitjançant l'assaig proporcionin recursos per gestionar vivències relacionades amb les sexualitats.
- **La performance:** per exemple, si volem treballar gènere en comptes de fer-ho des del discursiu podem proposar metodologies corporals com el “Drag King”<sup>10</sup> per produir aprenentatges des del cos.
- **El teatre i l'humor:** per a facilitar processos d'apropiació i reivindicació dels drets.
- **Les metodologies plàstiques i artístiques** per generar reflexions al voltant del cos i de la vivència de la sexualitat.

## Recursos pedagògics

A la web de SIDA STUDI [www.salutsexual.sidastudi.org](http://www.salutsexual.sidastudi.org) pots trobar la [Zona Pedagògica Diversitat Funcional](#) que consta d'una selecció de recursos pedagògics sobre educació sexual, promoció de la salut sexual i dels drets sexuals.

### ZONA PEDAGÒGICA



CONTINGUTS	DRETS	ESPECIFICITATS
EDUCACIÓ SEXUAL I AFECTIVA	DRETS SEXUALS I REPRODUCTIUS	DIVERSITAT COGNITIVA/INTEL·LECTUAL
IGUALTAT DE GÈNERE	DRET AL DESIG I AL PLAER SEXUAL	DIVERSITAT FÍSICA
DIVERSITAT SEXUAL I DE GÈNERE	DRET A PRENDRE DECISIONS REPRODUCTIVES LLIBRES I RESPONSABLES	DIVERSITAT SENSORIAL
DIVERSITAT CULTURAL	DRET A UNA VIDA LLIURE DE VIOLÈNCIES MASCLISTES	SALUT MENTAL
INFECCIONS DE TRANSMISSIÓ SEXUAL	DRET A LA LLIBERTAT SEXUAL	ÀMBIT FAMILIAR
MÈTODES ANTICONCEPTIUS I ANTICONCEPCIÓ D'EMERGENCIA	DRET A REBRE UNA EDUCACIÓ SEXUAL	BONES PRÀCTIQUES
BULLYING HOMOFÒBIC		
VIOLÈNCIES MASCLISTES		

**La secció continguts** està organitzada en tres grans categories que responen a un eix de continguts generals com l'educació sexual, igualtat de gènere, diversitat sexual, infeccions de transmissió sexual, entre altres.

**La secció drets** conté recursos pedagògics per a la promoció dels drets sexuals i reproductius de les persones amb diversitat funcional.

**La secció especificitats** està organitzada per les diferents categories de diversitat funcional:

cognitiva/intel·lectual, física, sensorial, salut mental on es troben recursos educatius dirigits a persones amb aquestes diversitats. També inclou un apartat de bones pràctiques dirigit a professionals i un relatiu a l'àmbit familiar.

<sup>10</sup> El Taller \*Drag King és una metodologia feminista de desconstrucció de la feminitat i d'encarnació de la masculinitat. És un exercici performatiu que permet comprendre la dimensió construïda, arbitrària i política de les identitats de gènere. Una altra manera de treballar l'apoderament de les dones i la superació dels estereotips de gènere: des de l'experiència corporal i vivencial.

Altres recursos disponibles a la pàgina web són:

**Zona de dinàmiques:** espai per a professionals que desitgin desenvolupar dinàmiques grupals sobre educació sexual, pensades per a realitzar-se en una hora. Aquesta zona està organitzada en les principals dimensions de l'educació sexual: sexualitats, vivència i coneixement del cos, emocions i decisions d'autocura.

[www.salutsexual.sidastudi.org/ca/subhome-dinámicas](http://www.salutsexual.sidastudi.org/ca/subhome-dinámicas)

**Sexualitat**  
Les dinàmiques presentades en aquesta dimensió tenen l'objectiu d'afixar als i les joves una «línja ambigua» de diversitat de sexualitat, on pugui veure més de les pràctiques sexuals, el sexe que coneixem i sensació de com es sent la vida sexual, com per exemple aspecte que comença a tocar amb les pràctiques sexuals i la pràctica sexual. En aquesta dimensió trobareu un conjunt d'activitats que ofereixen informació sobre el cos, el sexe i l'autoconeixement.

**Vivència i coneixement del cos**  
Les dinàmiques presentades en aquesta dimensió tenen l'objectiu de treballar alguns dels aspectes relacionats amb la sexualitat, com per exemple aspecte que comença a tocar amb les pràctiques sexuals i la pràctica sexual. En aquesta dimensió trobareu un conjunt d'activitats que ofereixen informació sobre el cos, el sexe i l'autoconeixement.

**Emocions i sentiments**  
Les dinàmiques presentades en aquesta dimensió tenen l'objectiu d'afixar als i les joves per reconèixer emocions, sentiments, i identificar els aspectes que comença a tocar amb les pràctiques sexuals i la pràctica sexual. En aquesta dimensió trobareu un conjunt d'activitats que ofereixen informació sobre el cos, el sexe i l'autoconeixement.

**Decisions d'autocura**  
Les dinàmiques presentades en aquesta dimensió tenen l'objectiu d'afixar als i les joves per a la prevenció i d'atenció de les pràctiques sexuals i l'autoconeixement.



**Centre de documentació** especialitzat en salut sexual: més de 22.000 materials, recursos i iniciatives per a promoure l'educació sexual.

[www.salutsexual.sidastudi.org/ca/catalogo](http://www.salutsexual.sidastudi.org/ca/catalogo)

**Evalúa+** dirigit a totes les entitats que realitzen intervencions en salut sexual. Té com a objectiu ser una eina de suport perquè les entitats i els seus professionals integrin l'avaluació en els seus projectes. També pot ser útil per a entitats o organitzacions que treballen en altres camps i amb altres temàtiques.

[www.salutsexual.sidastudi.org/es/zonapedagogica/evalua](http://www.salutsexual.sidastudi.org/es/zonapedagogica/evalua)



**El Kit del Plaer:** blog dirigit a joves, on es responen a les preguntes freqüents que solen sorgir en les nostres accions educatives.

[www.kitdelplaer.org](http://www.kitdelplaer.org)

**Kit del Plaer**  
La sexualitat al descobert

El responem sobre...  
Tens més preguntes?  
Sol·licitar #KitdelPlaer  
Contactar SIDA STUDI

• Espanol

Cerca

Com funciona el Blog?

Les entrades publicades són respostes a dubtes que ens formuleu habitualment els i les JOVES als nostres tallers de sexualitat (SIDA STUDI).

És normal sentir-se trist i anguijada abans i després de l'avortament?  
Què vol dir la lletra I de les sigles LGBTI?  
Avortar és legal i gratis?  
La mida importa?  
Com es fa un avortament?  
Masturbació Clitoris, com es fa?

